

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ
СЕВЕРОДОНЕЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
СЕВЕРОДОНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
СЕВЕРОДОНЕЦЬКИЙ МІСЬКИЙ
ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ**

УЗГОДЖЕНО:

науково-методичною радою
Луганського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

протокол від 09.09.2021 р. № 5

Голова Ірина ЦИМБАЛ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

наказ Управління освіти
Северодонецької міської
військово-цивільної адміністрації
Северодонецького району
Луганської області

№ 10.09.2021 р. № 270/1

 Лариса ВОЛЧЕНКО

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО НАПРЯМУ
«ДУХОВІ ІНСТРУМЕНТИ»
(початковий та основний рівень)**

6 років навчання

Смочко І. – керівник гуртка Сєверодонецького міського Центру дитячої та юнацької творчості.

Рецензенти:

Михайлова Л. - доцент Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

Костиря А. – директор Сєверодонецького міського Центру дитячої та юнацької творчості.

Програма складена на основі програми гуртка «Духового оркестру», збірник «Навчальні програми з позашкільної освіти художньо-естетичний напрям (вокальний, хореографічний, музичний, театральний, цирковий профілі)», за ред. Биковського Т.В., Шкура Г.А.

Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4657).

Адаптована навчальна програма має на меті формування та гармонійний розвиток творчої особистості, створення сприятливих умов для самовизначення вихованців, сприяння їх самореалізації в суспільстві засобами колективної гри в оркестрі народних інструментів.

Програма розрахована на вихованців віком від 10 до 16 років.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сьогодні є актуальним питання виховання творчої, гармонійно розвинутої, інтелектуальної та духовно збагаченої особистості засобами колективного музичення. Обсяг уроків музичного мистецтва не дозволяє здійснювати оркестрове виховання в повній мірі та на високому рівні. Це завдання має вирішувати робота оркестрового гуртка, що охоплює вихованців молодшого та старшого шкільного віку.

Музична творчість є найсильнішим засобом розвитку дитячої особистості, впливу на її духовний світ і використовується як інструмент формування духовності. Музика впливає на стан нервової системи: заспокоює, розслаблює чи, навпаки, розбурхує, збуджує; викликає емоційний стан умиротворення, спокою та гармонії. Такий вплив музики і така спрямованість музичного виховання пояснюються її природою: музика, як ніякий інший вид мистецтва, здатна не тільки втілювати, а й моделювати перебіг емоцій і безпосередньо захоплювати емоційну сферу, а через неї формувати людину цілісно.

Актуальність навчальної програми обумовлена тим, що музична творчість завжди вважалась цінним засобом впливу на людину та використовувалась, як інструмент його формування. Традиції музичного виховання впроваджуються вже давно, у світовій та вітчизняній культурі і продовжують творчо розвиватися. На сьогоднішній день до числа важливих питань освіти належить виховання творчої особистості вихованця, важливим засобом якого є колективне музичення. Це завдання має вирішувати робота гуртків духових інструментів, які працюють у системі позашкільної освіти та охоплюють здобувачів освіти різного віку.

Навчальна програма реалізується в гуртку художньо-естетичного напрямку музичного профілю позашкільної освіти, розрахована на вихованців віком від 10 років до 16 років.

Заняття в колективі вагомо доповнюють базові знання учнів із музики, сольфеджіо та співу, інтегруючи загальну середню та позашкільну освіту з музикальних предметів.

Метою навчальної програми є формування компетентної особистості у процесі опанування музичного мистецтва, розвиток творчих здібностей вихованців, створення сприятливих умов для їхнього самовизначення, сприяння до самореалізації в суспільстві засобами колективного музичення.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної* – оволодіння основними поняттями теорії музики та музичної грамоти, гри на музичних інструментах; знаннями музичної культури;
- *практичної* – оволодіння основами гри на музичних інструментах; залучення до кращих зразків національної та світової музики;
- *творчої* – розвиток музичних і ритмічних здібностей; формування художньо-естетичного смаку; розуміння та сприймання музики в залежності від стилю, жанру та характеру творів; підвищення майстерності колективної гри в духовому оркестрі;
- *соціальної* – розширення світогляду; розвиток музичних і ритмічних здібностей; формування навичок професійного та соціального партнерства;

виховання громадянської свідомості, національної гідності через виконання кращих творів вітчизняної музики; професійна взаємодія в колективі, прагнення до створення в ньому комфортного, доброзичливого клімату.

Навчальна програма побудована на основі програми «Духовий оркестр» рекомендованої МОН України та передбачає навчання вихованців у групах основного рівня. Навчальна програма розрахована на 6 років навчання:

1-й та 2-й рік – початковий рівень – 144 год. на рік, 4 год. на тиждень;

3-й та 4-й рік – основний рівень – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;

5-й та 6-й рік – основний рівень – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень.

Навчальна програма побудована лінійним способом: навчальний матеріал викладається систематично та послідовно з поступовим ускладненням, за висхідною лінією, при цьому новий навчальний матеріал викладається на основі вже вивченого й у тісному взаємозв'язку з ним.

На першому році навчання створюються умови для вибору духового інструмента в залежності від індивідуальних фізичних особливостей гуртківців, класу духових інструментів. Учні ознайомлюються з класифікацією та назвами духових інструментів, набувають знань по догляду за ними, вчаться правильної постави корпусу, голови, рук, ніг, пальців і дихання під час гри. Вихованці вивчають елементи нотної грамоти, виконують вправи на видобування звуків, виконують нескладні музичні твори. Матеріал потрібно добирати обережно та вміло, враховуючи ступінь підготовки вихованців. У доборі матеріалу слід керуватися принципом послідовності й наступності навчання. Неприпустимим є включення музичних творів, які перевищують музично-виконавські (художні, технічні) можливості вихованців. Разом з тим, викладач повинен уважно стежити за зростанням музичного вдосконалення вихованців. З метою розвитку та вдосконалення музичної пам'яті учнів ряд відомостей і матеріалів про музику потрібно вивчати напам'ять.

У гурток першого року навчання зараховуються діти з хорошим станом здоров'я та музичними здібностями.

На другому році навчання діти вивчають елементи колективної гри, об'єднуючись в ансамблі, що дає можливість розвивати та закріплювати необхідні навички чистоти інтонування, рівності звучання, читання з листа нотного тексту. Ансамблеве виконання потребує від учнів перш за все розкриття загального художнього змісту на різних рівнях (від єдиного розуміння змісту та стильових особливостей твору до визначення правильного темпу, динаміки, штрихів).

Вихованці ансамблю повинні навчитися базуватися на фактурі твору, чітко визначати роль і завдання партії, котру виконують, у кожному окремому епізоді.

На першому та другому роках навчання переважає індивідуальна форма навчання, де наповнюваність груп становить не більше п'яти вихованців. Основним критерієм досягнень другого року навчання є художньо-естетичні досягнення та виконавський рівень колективу.

На третьому році навчання програма ускладнюється. Вихованці виконують складніші твори, проводиться більше колективних практичних занять. Заняття в

духовому оркестрі потребують вмілого застосування знань і навичок, отриманих за час індивідуальної та ансамблевої гри. Удосконалюється техніка гри (індивідуальна, ансамблева, оркестрова) на інструменті, віртуозність та образність виконання. Проводиться підготовка до активної участі в концертно-фестивальній діяльності колективу. Тому до занять в оркестрі допускаються вихованці, які оволоділи найбільш уживаним діапазоном інструмента та твердо засвоїли матеріал перших двох років навчання.

Оркестрові репетиції проводяться з метою підвищення рівня виконавської майстерності оркестру як в цілому, так і окремих вихованців- музикантів з урахуванням різного ступеня їх підготовки й досвіду ансамблевої гри, систематизації основних теоретичних уявлень про виразові можливості духового оркестру, включення до них нотного матеріалу та розвиток культури звуку, розвиток виконавського дихання, досягнення єдності ступенів й артикуляції, виразності метроритму, поняття принципу ланцюгового дихання.

Наповнюваність групи третього року навчання становить 15 і більше дітей, оскільки тут переважають групові заняття.

За цією програмою можуть проводитися заняття в групах індивідуального навчання, які організовуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

**Початковий рівень, перший-другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2

Розділ 1. Організаційна та пізнавально-виховна робота	10	6	16
Розділ 2. Гра на музичному інструменті (індивідуальна)	30	42	72
2.1. Правила користування музичними інструментами	9	12	21
2.2. Постановка дихання	12	18	30
2.3. Звукоутворення	9	12	21
Розділ 3. Музична грамота і сольфеджіо	18	28	46
Розділ 4. Концертна діяльність	-	6	6
Підсумок	-	2	2
Разом	60	84	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Цілі, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Правила безпеки життєдіяльності і поведінки у навчальному закладі, кабінеті.

Розділ 1. Організаційна та пізнавально-виховна робота (16 год.)

Теоретична частина. Прослуховування та набір учнів. Комплектація групи. Класифікація духових інструментів. Назви духових інструментів. Ознайомлення з історією виникнення інструмента та з його будовою. Поділ вихованців-початківців на групи в залежності від індивідуальних особливостей та специфіки звукоутворення на духових інструментах (лабіальні, язичкові, з лійкоподібним мундштуком). Відвідування концертів, вистав, проведення екскурсій.

Практична частина. Фізичні вправи для підготовки гри на духовому інструменті. Вправи на формування правильної постановки дихання в положенні сидячи, стоячи та в русі.

Розділ 2. Гра на музичному інструменті (індивідуальна) (72 год.)

2.1. Правила користування музичними інструментами (21 год.)

Теоретична частина. Будова інструмента. Вміння володіти духовим інструментом. Класифікація духових інструментів. Догляд за духовими інструментами.

Практична частина. Фізичні вправи для підготовки гри на духовому інструменті. Постановка корпусу, голови, рук, ніг, пальців під час гри на духовому інструменті. Технічні вправи для пальців і слуховий контроль.

2.2. Постановка дихання (30 год.)

Теоретична частина. Виконавське дихання як засіб музичної виразності.

Практична частина. Значення дихання під час гри на духовому інструменті. Типи дихання. Вивчення нотної грамоти. Виконання простих вправ на динаміку та штрихи. Вправи на різні типи виконавського дихання, на

розвиток діафрагми. Робота над гамами. Вправи на розвиток губного апарата. Виконавське дихання музиканта-духовика. Комплекс вправ для тренування вдиху і видиху.

2.3. Звукоутворення (21 год.)

Теоретична частина. Музичні звуки та шум. Ладотональні особливості звуків. Аплікатура.

Ритм. Висота звуку. Тон, півтон. Звуки, що стоять на нотоносці.

Практична частина. Вправи на розвиток звуку. Чистота інтонування.

Динаміка та її різновиди. Вправи на атаку звуків. Виконання вправ на звуки тривалого звучання. Вивчення та виконання мажорних гам до двох ключових знаків на одну октаву. Розучування нескладних музичних творів.

Розділ 3. Музична грамота та сольфеджіо (46 год.)

Теоретична частина. Поняття про музичний звук. Назви октав. Назви музичних звуків та їх написання. Тривалість звуків і пауз. Поняття про мелодію, мотив, фразу, музичний розмір, поняття такту та ритму. Динамічні звуки. Нотоносець. Нотна система. Знаки алітерації: дієз, бемоль, бекар. Ключі: скрипковий, басовий. Ритм. Довжина звуків і пауз. Запис довжини звуків. Долі такту. Сильні та слабкі долі такту. Прості та складні розміри.

Практична частина. Написання на нотоносці всіх умовних знаків згідно з тематикою теоретичних пояснень. Розбір формули мажорного та мінорного ладу. Вправи на розвиток нижнього та верхнього тетрахорду, медіанту та вступних звуків, спів їх і виконання на інструменті. Виконання вправ на розвиток почуття ритму. Вправи на розвиток музичної пам'яті. Написання музичних диктантів. Виконання вправ на звуки тривалого звучання, на динаміку та штрихи. Ознайомлення з амплітудою духового інструмента. Спів мажорних гам, тризвуків, стійких і нестійких звуків. Підбір вправ на поглиблене вивчення зазначених тем.

Розділ 4. Концертна діяльність (6 год.)

Закріплення знань та умінь через участь у концертній діяльності: виступи на святкових вечорах, концертах для батьків та вихованців позашкільного закладу.

Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків.

Основний рівень, перший-другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	3	-	3
Розділ 1. Організаційна та пізнавально-виховна робота	12	6	18

Розділ 2. Гра на музичному інструменті (індивідуальна)	21	60	81
2.1. Правила користування музичними інструментами	6	9	15
2.2. Типи виконавського дихання	15	51	66
Розділ 3. Оркестрова та ансамблева гра (групова)	24	72	96
3.1. Гра в ансамблі	9	30	39
3.2. Гра в оркестрі	15	42	57
Розділ 4. Концертна діяльність	-	15	15
Підсумок	-	3	3
Разом	60	156	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

План роботи гуртка на навчальний рік. Основні правила внутрішнього розпорядку, питання самоврядування. Правила безпеки.

Розділ 1. Організаційна та пізнавально-виховна робота (18 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з життєвим і творчим шляхом композиторів. Історія розвитку духової музики. Відвідування концертів.

Практична частина. Незначний ремонт концертного одягу та інструментів. Написання музичних диктантів (усний, письмовий, ритмічний). Перегляд та прослуховування відеоматеріалів професійних оркестрів.

Розділ 2. Гра на музичному інструменті (індивідуальна) (81 год.)

2.1. Правила користування музичними інструментами та обладнанням (15 год.)

Теоретична частина. Будова інструмента. Устрій музичного інструмента. Підбір нотного матеріалу. Ознайомлення з партитурами. Елементи сценічної культури. Віртуозний прийом гри.

Практична частина. Закріплення знань із елементів теорії музики та навичок сольфеджування. Аналіз форми та змісту творів, що вивчаються. Вправи на розвиток м'язів виконавського апарату, для відпрацювання формування губних м'язів, на подальший розвиток музичного слуху та інтонації. Вивчення різнохарактерних етюдів. Розширення діапазону. Вивчення музичних творів.

2.2. Типи виконавського дихання (66 год.)

Теоретична частина. Типи виконавського дихання. Значення дихання під час гри на духовому інструменті.

Практична частина. Робота над удосконаленням виконавського дихання. Вправи невеликого діапазону з поступовим рухом мелодії вниз і угору

(для виховання опори дихання). Робота над гаммами та арпеджіо; над темпом, ритмом, динамікою та штрихами при виконанні п'єси; на утримання строю; на розвиток губного апарату, на виконання штрихів; на оволодіння основними прийомами звукоутворення, звуковидобування (глісандо, фрулато, фултон). Читання нот з аркуша. Розучування ансамблевих та оркестрових творів.

Розділ 3. Оркестрова та ансамблева гра (групова) (96 год.)

3.1. Гра в ансамблі (39 год.)

Теоретична частина. Сольфеджіо. Темпи та їх значення в музиці. Види музичних ансамблів. Прослуховування та перегляд музичних творів у виконанні кращих оркестрів та ансамблів духових інструментів.

Практична частина. Написання нескладних музичних диктантів. Вправи на вміння утримувати стрій; на формування почуття ансамблю, синхронності звучання, визначення головної партії; на виховання емоційності та відчуття музики; вправи широкого діапазону для вироблення кантиленного звуковедення. Виховання навичок переходу з одного регістру в інший. Інтонційно-слухові вправи. Вивчення ансамблевих творів.

Розділ 4. Гра в оркестрі (57 год.)

Теоретична частина. Формування особистої виконавчої концепції. Вибір музичних творів для гри в оркестрі. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих оркестрів. Підготовка музичних інструментів і зовнішнього вигляду до концертного виступу.

Практична частина. Удосконалення нотної грамоти. Вправи на удосконалення виконавського апарату, виразності музичного твору та майстерності. Робота над гаммами, арпеджіо та їх оберненням. Удосконалення штрихів у роботі над музичним матеріалом. Розвиток культури звуку. Робота над досягненням чистоти строю та інтонсування; над формуванням навичок швидкого читання нотного тексту з аркуша; над вертикаллю ритмічних малюнків. Вивчення оркестрових партій. Репетиційна робота оркестровими групами. Зведені репетиції у складі оркестру. Коригування звучання оркестру.

Розділ 5. Концертна діяльність (15 год.)

Теоретична частина. Сценічна дисципліна. Культура виконання. Прийоми оркестрового виконання. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Основні напрями та стилі джазового та естрадного жанрів. Прослуховування виступів кращих естрадних і духових оркестрів.

Практична частина. Мажорні та мінорні гами. Колективні вправи для оркестру. Ознайомлення з оркестровими творами. Підготовка концертних програм, концертних костюмів та музичних інструментів. Індивідуальні та колективні вправи для підготовки доброякісного звучання духових інструментів.

Підсумок (3 год.)
Підведення підсумків.

Основний рівень, третій-четвертий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	3	-	3
Розділ 1. Пізнавально-виховна робота	6	-	6
Розділ 2. Музична грамота та сольфеджіо	9	9	18
Розділ 3. Гра на музичному інструменті (індивідуальна)	9	39	48
Розділ 4. Ансамблева та оркестрова гра	6	72	78
4.1. Гра в ансамблі	3	31	34
4.2. Гра в оркестрі	3	41	44
Розділ 5. Зведена оркестрова репетиція	6	33	39
Розділ 6. Концертна діяльність	-	21	21
Підсумок	-	3	3
Разом	39	177	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Цілі, завдання та зміст роботи гуртка. Питання самоврядування.
Правила внутрішнього розпорядку.

Розділ 1. Пізнавально-виховна робота (6 год.)

Теоретична частина. Музика та література. Ознайомлення із життєвим і творчим шляхом композиторів різних епох і стилів, з історією розвитку духової музики.

Практична частина. Екскурсії до театру та філармонії. Зустрічі з видатними діячами мистецтв.

Розділ 2. Музична грамота та сольфеджіо (18 год.)

Теоретична частина. Інтервали, назви інтервалів (прима, секунда, терція, кварта, квінта, секста, септима, октава). Прості та складні інтервали. Чисті, малі та великі інтервали. Дисонанси, консонанси. Поняття про лад. Стійкі й нестійкі звуки. Мажорний і мінорний лад.

Практична частина. Робота над гамами, арпеджіо та їх оберненням. Удосконалення навичок швидкого читання нотного тексту з аркуша. Вправи на розвиток музичної пам'яті. Музичні диктанти. Вправи на подальший розвиток почуття ритму у різних комбінаціях; на розвиток мелодико- гармонійного слуху (квадратного, пунктирного та тріольного).

Розділ 3. Гра на музичному інструменті (індивідуальна) (48 год.)

Теоретична частина. Устрій музичного інструмента. Виконавське дихання. Віртуозні прийоми гри. Елементи сценічної культури.

Практична частина. Вивчення віртуозних прийомів гри; етюдів у різних видах техніки гри. Освоєння складних пасажів, аплікатурних комбінацій, мелізмів. Вивчення сольних фрагментів оркестрових творів. Робота над підготовкою сольних концертних номерів.

Розділ 4. Ансамблева та оркестрова гра (78 год.)

4.1. Гра в ансамблі (34 год.)

Теоретична частина. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих ансамблів. Догляд і дрібний ремонт музичного інструмента, обладнання та концертного костюма.

Практична частина. Розучування напам'ять партій оркестрових творів. Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Підготовка ансамблевих концертних номерів. Робота над образним виконанням музичних творів, над сценічною культурою, емоційністю, музичним строєм.

4.2. Гра в оркестрі (44 год.)

Теоретична частина. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих ансамблів та оркестрів. Підготовка до концертного виступу.

Практична частина. Підготовка зовнішнього вигляду оркестрантів, музичних інструментів до концертного виступу. Подальший розвиток виконавської техніки та дихання. Виконання гам, арпеджіо та їх обернення. Освоєння складних пасажів, аплікатурних комбінацій. Розучування напам'ять творів для духового оркестру.

Розділ 5. Зведена оркестрова репетиція (39 год.)

Теоретична частина. Настроювання оркестру.

Практична частина. Робота над концертним репертуаром; над образним виконанням концертного репертуару. Досягнення чистоти строю інтонування та ритмічних малюнків виконання концертних п'єс. Коригування звучання оркестру в конкретних акустичних умовах виконання.

Розділ 6. Концертна діяльність (21 год.)

Виступи з концертними номерами й програмами.

Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ***Вихованці мають знати і розуміти:***

- початкові навички гри на інструменті;
- відомості про увагу до стану та догляду за виконавським апаратом;
- початкові правила музичної грамоти та сольфеджіо;
- правила гри в ансамблі;
- значення колективного музичення як провідного виду музичної виконавської творчості.
- короткі відомості про історію духових інструментів;
- будову духових інструментів, назви частин інструмента, їх взаємодію під час гри;
- правила догляду за інструментом;
- правильне положення корпусу, ніг, голови, рук, пальців;
- особливості гри при русі оркестру;
- особливе виконання складних музичних творів, деякі з них на пам'ять;
- прийоми складного звукоутворення та звуковидобування.

Вихованці мають вміти та застосовувати:

- розбиратися в інструментально-виконавській постановці;
- виконувати основні прийоми звуковидобування та звукоутворення;
- надавати визначення основним ансамблевим термінам і поняттям;
- виконувати на достатньому рівні на заняттях-концертах вивчений ансамблевий репертуар;
- виконання фізичних вправ для підготовки до гри на оркестровому інструменті, формування правильної постановки;
- написання нот, пауз, ключів;
- гри у складі ансамблю;
- концертного виконання творів.
- координувати рухи під час гри;
- надавати визначення основним оркестровим термінам і поняттям;
- розрізняти поняття про мелодію, мотив, фразу;
- виконувати на високому рівні на заняттях-концертах вивчений ансамблевий репертуар;
- готувати твори концертного репертуару для сольного виконання;
- технічно правильно виконувати арпеджувані тризвуки;
- розбирати нотний текст і читати з аркуша ноти нових творів;
- виконувати етюди та п'єси різного характеру й темпу;

- самостійно працювати над образом музичного твору;
- читати з аркушу незнайомий нотний текст;
- виконувати п'єси великої форми або її частини на пам'ять;
- грати гами в повну силу звучання з усіма видами динаміки, штрихів дотримуючись ритмічності і точності, збільшувати темп.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- *пізнавальна* – оволодіння основними поняттями теорії музики та музичної грамоти, гри на музичних інструментах; знаннями музичної культури;
- *практична* – оволодіння основами гри на музичних інструментах; залучення до кращих зразків національної та світової музики;
- *творча* – розвиток музичних і ритмічних здібностей; формування художньо-естетичного смаку; розуміння та сприймання музики в залежності від стилю, жанру та характеру творів; підвищення майстерності колективної гри в духовому оркестрі;
- *соціальна* – розширення світогляду; розвиток музичних і ритмічних здібностей; формування навичок професійного та соціального партнерства; виховання громадянської свідомості, національної гідності через виконання кращих творів вітчизняної музики; професійна взаємодія в колективі, прагнення до створення в ньому комфортного, доброзичливого клімату.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№ з/п	Основне обладнання	Кількість
<i>Музичні інструменти</i>		
1.	Камертон	1 шт.
2.	Метроном	1 шт.
3.	Тамбурин	1 шт.
4.	Трикутник	1 шт.
5.	Маракаси	1 шт.
6.	Дзвіночок (високий, низький)	2 компл.
7.	Флейта	5 шт.
8.	Кларнет	5 шт.

9.	Саксофон:	
	альт	2 шт.
	тенор	2 шт.
	баритон	1 шт.
10.	Валторна	5 шт.
11.	Труба	7 шт.
12.	Тромбон	4 шт.
13.	Бубон	1 шт.
14.	Коробочка	1 шт.
15.	Корнет	7 шт.
16.	Тенор	3 шт.
17.	Баритон	2 шт.
18.	Бас-гітара	1 шт.
19.	Електроклавішний	1 шт.
20.	Фортепіано	1 шт.
<i>Друковані таблиці</i>		
1.	Музичні інструменти	1 компл.
2.	Нотна грамота	1 компл.
<i>Картини</i>		
1.	Портрети українських композиторів	1 компл.
2.	Портрети зарубіжних композиторів	1 компл.
<i>Матеріали</i>		
1.	Концертна форма одягу	60 компл.
2.	Головні убори	60 компл.
3.	Аксельбанти	60 компл.
4.	Фрак для диригента	1 шт.

Орієнтовні твори для сприйняття та виконання

Перший рік навчання:

«Як поїхали два брати», «Не літай, соловейко», «Два півники», «Чорний ворон», «По дорозі жук, жук», «Ой, Джигуне, Джигуне», «Журавель», «І шумить, і гуде», «За городом качки пливуть», «Во поле березонька стояла», «Ой за гаєм, гаєм», «Казав мені батько», «Во саду ли, в огороде», «Подольночка», «Лисичка».

Другий рік навчання:

Л. Бетховен. «Похідна пісня», Й. Гайдн «Андантіно», П. Майборода «Київський вальс», О. Пахмутова «Пісня про тривожну молодість», Д. Кабалевський «Маленька полька», М. Тимоха «Перші кроки».

Українські народні пісні: «Реве та стогне Дніпр широкий», «І шумить, і

гуде», «Ой на горі та женці жнуть», М. Вербицький «Ще не вмерла Україна», В. Щолоков «Казка» (для труби в супроводі фортепіано), М. Косенко «Скерцино», В. Щуровський «Весела гра», Я. Френкель пісня із кінофільму «Невловимі месники».

Третій рік навчання:

Індивідуальні та колективні заняття за підручниками: «Школа гри на флейті» М. Платонова, «Альбом юного трубача» Ф. Буракова, «Школа гри на кларнеті» В. Розанова, «Школа колективної гри для духових оркестрів» М.Іванова-Радкевича за такими вправами: вправа № 43 (I–III); вправа № 44 (I–III, V); вправа № 47 (I, IV); вправа № 48 (I–III); вправа № 52 (I–III); вправа № 53, вправа № 59 (I–IV); вправа № 62; вправа № 63 (I–II); вправа № 64 (I–III); вправа № 68; вправа № 71; вправа № 73; вправа № 74 (I–III).

Для навчання гри на кларнеті використати «Початкову школу гри на кларнеті» М. Тимохи.

С. Гулак-Артемівський – вступ до опери «Запорожець за Дунаєм» в обробці для духового оркестру М. Тимохи. Дж. Верді – хор і марш з опери «Аїда», П. Чайковський – танок лебедів з балету «Лебедине озеро», О. Гасельман – «Квартет» для корнета з оркестром.

Твори для виконання: П. Майборода «Рідна мати моя», «Київський вальс»; українські народні пісні: «Думи мої, думи мої», «Гей нумо, хлопці», «Ой, сусідко», «Гандзя», «Запорізький марш», «Ой, не ходи Грицю...»; Д. Перцев «Зустрічний марш»; Ю. Губарєв «Вальс»; М. Блантер «Катюша», І. Дунаєвський «Ранкова пісня» для чотирьох труб у супроводі фортепіано та «Заспівай нам, вітер»; П. Чайковський «Неаполітанський танок»; Ф. Шопен траурні марші 3, 13, 14, 15; Й. Брамс «Угорський танок» № 5 та № 6; М. Куліковський «Менует» із 21-ї симфонії; М. Комлев «Дніпровські зорі»; К. Лістов «Севастопольський вальс»; Д. Тухманов «День перемоги»; П. Майборода «Пісня про Дніпро».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Апатський В.М. Історія духового музично-виконавського мистецтва. Київ, Задруга, 2012. 408 с.
2. Апатський В. М. Основи теорії та методики духового музично-виконавського мистецтва: навчальний посібник. Київ, НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 432 с.
3. Білофастов О. Навчальний репертуар дитячих музичних шкіл. Труба 1–2 класи. Київ, Музична Україна, 1990. С. 6–54.
4. Вейнблат М. Збірник популярних п'єс та пісень. Київ, Мистецтво, 1951. С. 31–47.
5. Вовк Р. А. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета. Київ, 2004. 204 с.
6. Гишка І. С. Звукоутворення як важлива складова технічної

досконалості трубача (історія, методика, практика). Львів, АСВ, 2010. 183 с.

7. Запорожець Г. Репертуарний збірник самодіяльного духового оркестру. Москва, Музика, 1979. С. 3–43.

8. Збірник п'єс для ансамблів мідних духових інструментів / упоряд.: Л. Носов. Київ, Держ. вид-во образотворч. мист. і муз. літ-ри, 1958. 42 с.

9. Платонов М. Школа гри на флейті. Москва, Музика, 2010. 160 с.

10. Посвалюк В. «Щоденні комплексні вправи трубача». Київ, КНУКіМ, 2006. 296 с.

11. Тимоха М. Початкова школа гри на кларнеті з дод. клавіра. Київ, Музична школа, 1971. С. 5–124.

12. Тимоха М. Початкова школа гри на кларнеті. Київ, Музична школа, 1971. С. 3–9.

13. Шкільний духовий оркестр. Методичні поради керівникам гуртків / упоряд. Є.Юцкевич. Київ, Рад. шк., 1971. С. 3–37.